

Як пережити кризу та зберегти спокій

Психологічна допомога необхідна тим, хто відчуває стрес від щойно пережитої чи поточної важкої кризової події. Щоб бути готовим подолати будь-яку кризу самотійно, а також вміти надати психологічну підтримку іншим, необхідно керуватися такими правилами:

- Будьте поруч із людиною, яка потребує допомоги. Залишаючись поряд, ви можете допомогти відновити почуття впевненості та безпеки.
- Активне слухання. Важливо уважно вислухати людину, щоб допомогти їй пережити подію, що травмує.
- Поважайте та визнавайте почуття людини.
- Виявіть турботу та надайте практичну допомогу. Наприклад, корисно буде зв'язатися з кимось, хто може побути з постраждалим.

Під час кризової ситуації людина може відчувати або переживати:

- страх
- ступор
- плач
- «істерику»
- панічну атаку
- нервову тремтіння
- агресію

СТРАХ. Як допомогти?

- Покладіть руку постраждалого на зап'ястя, щоб він відчув ваш спокій. Це буде для нього сигналом, що ви поруч і він не один.
- Дихайте глибоко і рівно. Заохочуйте постраждалого дихати в одному з вами ритмі.

- Якщо потерпілий говорить, то слухайте його, виявляйте зацікавленість, розуміння, співчуття.
- Зробіть потерпілому легкий масаж найбільш напружених м'язів тіла.

СТУПОР. Як допомогти?

Ознаки ступору: різке зниження або відсутність довільних рухів та мови; відсутність реакцій на зовнішні подразники (шум, світло, дотик); застигання у певній позі, стан повної нерухомості.

- Підійдіть до людини, повільно візьміть за руку і запросіть йти разом з вами. Використовуйте фрази: «Тобі не можна залишатися тут», «Тобі потрібна допомога» тощо.
- Зігніть постраждалому пальці на обох руках і притисніть їх до основи долоні.
- Людина, перебуваючи у ступорі, може чути та бачити. Тому говоріть їй на вухо тихо, повільно та чітко те, що може викликати сильні емоції.

ПЛАЧ. Як допомогти?

- Не залишайте постраждалого одного.
- Встановіть фізичний контакт із ним (візьміть за руку, покладіть свою руку йому на плече або спину, погладьте по голові). Дайте відчути, що ви поряд.
- Застосовуйте прийоми активного слухання: періодично вимовляйте «так», кивайте головою, повторюйте за людиною уривки фраз, говоріть про свої почуття та почуття постраждалого.
- Не намагайтеся заспокоїти постраждалого. Дайте йому можливість виплакати і виговоритися.

«ІСТЕРИКА». Як допомогти?

Ознаки істерики: надмірне збудження, безліч рухів; мова емоційно насичена, швидка; крики, ридання.

- Видаліть глядачів, створіть спокійну атмосферу. Необхідно залишитися з потерпілим наодинці, якщо це є безпечним для вас.
- Несподівано вчиніть дію, яка може сильно здивувати. (наприклад, гучно плесніть долонями).
- Говоріть із постраждалим короткими фразами, впевненим тоном.

- Після істерики настає втома, втрата сил. Укладіть постраждалого спати.

ПАНІЧНА АТАКА. Як допомогти?

- Попросіть людину сісти, опустити голову та впертися ногами в підлогу.
- Попросіть постраждалого зосередитися на диханні і дихати повільно.
- Переведіть увагу. Попросіть людину розповісти про те, що вона бачить та чує.

НЕРВОВЕ ТРЕМТІННЯ. Як допомогти?

Після екстремальної ситуації з'являється неконтрольоване нервово тремтіння (людина не може за власним бажанням припинити цю реакцію).

- Візьміть потерпілого за плечі і сильно, різко потрясіть протягом 10-15 секунд.
- Продовжуйте розмовляти з ним, інакше він може сприйняти ваші дії за напад.
- Не можна: обіймати потерпілого чи притискати його до себе; укривати чимось теплим; заспокоювати, говорити, щоб він взяв себе в руки.

АГРЕСІЯ. Як допомогти?

- Зведіть до мінімуму кількість людей навколо (за можливості).
- Дайте людині можливість випустити емоції.
- Доручіть роботу, пов'язану з високим фізичним навантаженням.
- Демонструйте доброзичливість.
- Намагайтеся розрядити ситуацію смішними коментарями або діями.

Варто розуміти, що ті реакції й емоції, які виникають у людей під час кризи — абсолютно природні. У таких ситуаціях надзвичайно важливо зберігати спокій та не панікувати.

